

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Ринок фінансових послуг
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту. Кафедра фінансових технологій і підприємництва
Розробник(и)	Семенов Андрій Юрійович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 1 кред. ЄКТС, 30 год. становить курсова робота. Для денної форми навчання 66 год. становить контактна робота з викладачем (30 год. лекцій, 36 год. практичних занять), 84 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Фінанси"
Передумови для вивчення дисципліни	Інвестування, Банківські операції, Банківська справа
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

формування у бакалаврів цілісної системи теоретичних знань та прикладних навичок щодо механізмів функціонування ринку фінансових послуг, його ролі у забезпеченні економічного зростання та особливостей взаємодії його суб'єктів у сучасних умовах.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Ринок фінансових послуг та його роль в економіці

Предмет дисципліни «Ринок фінансових послуг», передумови виникнення ринку фінансових послуг. Аналіз руху фінансових потоків в економіці, попит і пропозиція фінансових ресурсів. Роль та функції ринку фінансових послуг, механізм перерозподілу фінансових фондів. Забезпечення руху фінансових потоків в економіці. Перетворення заощаджень в інвестиції. Прямий та опосередкований контроль за фінансовими операціями. Глобалізація та інтеграція фінансових ринків: вплив світових фінансових центрів на національний ринок послуг та роль міжнародних фінансових організацій у встановленні стандартів діяльності.

Тема 2 Суб'єкти ринку фінансових послуг

Класифікація фінансових послуг: критерії поділу послуг за об'єктами, суб'єктами, термінами надання та рівнем ризику. Склад суб'єктів ринку фінансових послуг. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг: за формою (домашні господарства, господарюючі суб'єкти, держава); за функціями (емітенти, інвестори, фінансові установи, інститути інфраструктури ринку фінансових послуг). Споживачі та оференти фінансових послуг. Система взаємодії суб'єктів ринку фінансових послуг.

Тема 3 Структура ринку фінансових послуг

Поняття інституційної структури ринку фінансових послуг та основи її побудови. Інфраструктура ринку фінансових послуг: склад та роль допоміжних інституцій (інформаційних, торговельних, розрахунково-клірингових та аудиторських систем), що забезпечують стабільність фінансових транзакцій. Банківська система. Спеціалізовані банки. Універсальні банки. Небанківські фінансові установи. Сегментарна структура ринку фінансових послуг. Фінансові послуги на грошовому ринку. Суб'єкти грошового ринку. Інструменти грошового ринку. Функції грошового ринку. Потреби споживачів послуг на грошовому ринку. Сегментація ринку за функціональними ознаками: взаємозв'язок та відмінності між грошовим ринком, ринком капіталів, валютним ринком та ринком страхових послуг.

Тема 4 Фінансові послуги на грошовому та кредитному ринках

Обслуговування розрахункових операцій фінансовими посередниками. Розміщення капіталу у фінансово-кредитних установах. Де-позитні послуги. Послуги інвестиційних фондів грошового ринку. Ощадні операції. Короткострокове кредитування. Види короткострокового кредитування. Міжбанківське та міжфірмове кредитування. Операції з інструментами грошового ринку. Операції з комерційними векселями. Види банківських кредитів. Кредитні послуги небанківських кредитних установ. Послуги кредитних спілок, ломбардів, факторингових, лізингових, іпотечних компаній та інших небанківських кредитних установ.

Тема 5 Фінансові послуги на валютному ринку

Конверсійні операції на валютному ринку. Ринок операцій СПОТ. Операції на форвардному ринку. Валютні ф'ючерси. Валютні опціони. Операції СВОП. Валютний арбітраж. Міжнародні розрахунки. Основні форми міжнародних розрахунків. Інкасо. Акредитив. Банківський переказ. Розрахунки за допомогою блок-рахунків. Валютні клірингові розрахунки. Переїняття ризиків при гарантуванні зобов'язань. Державні гарантії кредитів. Банківські та небанківські гарантії. Строкові фінансові інструменти як засоби управління ризиком.

Тема 6 Фінансові послуги на фондовому ринку

Фінансування операцій з емісії цінних паперів. Види обслуговування емісійних операцій на фондовому ринку. Андеррайтинг. Посередницькі послуги при вкладанні капіталу в цінні папери. Брокерські послуги торговців цінними паперами. Строкові операції з цінними паперами. Ф'ючерсні та опціонні біржі. Управління інвестиціями в цінні папери. Управління цінними паперами. Довірче управління фінансовими активами. Схеми колективного інвестування: інвестиційні та пенсійні фонди. Управління активами інвестиційних і пенсійних фондів. Фінансові послуги депозитарних установ. Випуск та обіг депозитарних розписок. Посередництво при кредитуванні цінними паперами.

Тема 7 Фінансові послуги зі страхування та недержавного пенсійного забезпечення

Загальні засади здійснення страхування в Україні. Страховий ринок. Види страхових послуг. Суб'єкти ринку страхових послуг. Сутність недержавного пенсійного забезпечення. Види та особливості надання недержавного пенсійного забезпечення. Перестраховування як інструмент фінансової стійкості. Фінансовий моніторинг та державне регулювання. Цифрова трансформація (InsurTech) у страхуванні.

Тема 8 Особливості взаємодії посередників на ринку фінансових послуг

Теоретичні основи взаємодії фінансових посередників. Фінансова інтеграція та фінансова конвергенція як сучасні тенденції розвитку фінансового посередництва. Діяльність фінансових конгломератів та механізми функціонування банківсько-страхових груп (Bancassurance). Переваги та ризики існування сучасних форм взаємодії фінансових посередників. Формування фінансових екосистем, де взаємодія посередників базується на єдиних цифрових платформах.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
РН2	Здійснювати пошук, використання та інтерпретацію інформації для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
РН3	Контролювати ефективність операцій на фінансовому ринку, ринку фінансових послуг, дотримання чинного законодавства та вимог державного регулювання при їх здійсненні

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна. Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок:

ПР2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем
ПР4	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи, страхування та фондового ринку

ПР5	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондового ринку)
ПР7	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
ПР18	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
ПР23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя
ПР27	Володіти сучасними інноваційними цифровими технологіями у корпоративному секторі для прийняття обґрунтованих фінансових рішень

7. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних компетентностей

Програмні компетентності, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

Для спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок:

ПК1	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ПК2	ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ПК3	ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
ПК4	ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
ПК5	ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ПК6	ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ПК7	СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури
ПК8	СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок)
ПК9	СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення
ПК10	СК12. Здатність використовувати сучасні інноваційні цифрові технології у корпоративному секторі для прийняття обґрунтованих фінансових рішень

8. Види навчальних занять

Тема 1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці

Лк1 "Теоретичні засади функціонування ринку фінансових послуг" (денна)

Визначається предмет дисципліни та коло економічних відносин, що виникають між продуцентами та споживачами фінансових послуг. Обґрунтовуються історичні та інституційні передумови виникнення ринку фінансових послуг у контексті розвитку глобальної фінансової системи. Аналізується модель кругообігу фінансових потоків в економіці та ідентифікуються основні суб'єкти фінансового ринку. Досліджуються макроекономічні чинники, що визначають динаміку попиту та пропозиції фінансових ресурсів. Розглядається взаємозв'язок між грошовим ринком, ринком капіталів та ринком фінансових послуг як складовими фінансової системи.

Лк2 "Роль ринку фінансових послуг у забезпеченні економічного зростання" (денна)

Розкриваються ключові функції ринку фінансових послуг та їх вплив на стабільність національної економіки. Вивчається механізм перерозподілу фінансових фондів між профіцитними та дефіцитними секторами (домогосподарствами, бізнесом та державою). Досліджується трансформаційна роль фінансових посередників у перетворенні дрібних заощаджень на довгострокові інвестиційні ресурси. Аналізуються інструменти та методи забезпечення безперервного руху фінансових потоків у реальний сектор економіки. Визначається специфіка прямого державного контролю та опосередкованого ринкового контролю за здійсненням фінансових операцій.

СЗ1 "Аналіз руху фінансових потоків в економіці України" (денна)

Мета завдання: дослідити структуру та динаміку фінансових потоків між секторами економіки на основі макроекономічних показників. Зміст роботи: 1. Визначення секторів-донорів та секторів-реципієнтів капіталу за даними національних рахунків. 2. Аналіз динаміки чистих фінансових активів домогосподарств та корпоративного сектору. 3. Формування висновків щодо ефективності перерозподілу ресурсів через фінансову систему країни.

СЗ2 "Оцінка ролі ринку фінансових послуг у забезпеченні економічного зростання" (денна)

Мета завдання: проаналізувати кореляцію між обсягами фінансових послуг та основними макроекономічними індикаторами. Зміст роботи: 1. Розрахунок показників глибини фінансового ринку (відношення активів фінансових установ до ВВП). 2. Визначення частки фінансового сектору у структурі валової доданої вартості. 3. Оцінка впливу рівня розвитку ринку на обсяги капітальних інвестицій в країні.

Тема 2. Суб'єкти ринку фінансових послуг

Лк3 "Класифікація та характеристика фінансових послуг" (денна)

Розкривається сутність фінансової послуги як об'єкта ринкових відносин та її відмінність від фінансового інструменту. Аналізуються критерії класифікації фінансових послуг за об'єктами, що включають грошові кошти, цінні папери та страхові зобов'язання. Досліджується поділ послуг за термінами надання на короткострокові, середньострокові та довгострокові. Вивчається типізація фінансових послуг за рівнем ризику та ступенем гарантування повернення коштів. Розглядаються специфічні характеристики фінансових послуг, такі як нематеріальність, невіддільність від джерела та мінливість якості.

Лк4 "Інституційна структура та взаємодія суб'єктів ринку" (денна)

Визначається повний склад суб'єктів ринку фінансових послуг та їхні законодавчо закріплені ролі. Аналізується класифікація суб'єктів за інституційною формою, що включає домашні господарства, господарюючі суб'єкти та державні інституції. Досліджується функціональний розподіл учасників на емітентів, інвесторів, фінансових посередників та інститути інфраструктури. Характеризуються споживачі фінансових послуг та оференти (надавачі), їхні мотиваційні чинники та стратегії поведінки на ринку. Розкривається комплексна система взаємодії суб'єктів ринку, що забезпечує трансформацію капіталу та виконання контрактних зобов'язань.

СЗЗ "Порівняльна характеристика фінансових послуг за рівнем ризику" (денна)

Мета завдання: дослідити параметри ризику та доходності основних фінансових продуктів, представлених на ринку. Зміст роботи: 1. Складання карти ризиків для банківських депозитів, державних облігацій та страхових полісів накопичувального типу. 2. Розрахунок реальної доходності послуг з урахуванням інфляційних очікувань. 3. Формування рекомендацій щодо вибору фінансової послуги для різних типів інвесторів (консервативний, агресивний).

СЗ4 "Аналіз діяльності суб'єктів ринку фінансових послуг" (денна)

Мета завдання: дослідити роль та місце конкретної фінансової установи у структурі ринку. Зміст роботи: 1. Визначення ринкової частки обраної установи за обсягом активів та залучених коштів. 2. Аналіз суб'єктного складу клієнтської бази (співвідношення фізичних та юридичних осіб). 3. Висновки щодо спеціалізації установи та її впливу на конкурентне середовище ринку.

Тема 3. Структура ринку фінансових послуг

Лк5 "Інституційна структура та інфраструктура ринку" (денна)

Розкривається поняття інституційної структури ринку фінансових послуг та визначаються фундаментальні принципи її побудови. Детально характеризується інфраструктура ринку як сукупність допоміжних інституцій, що забезпечують технічне та інформаційне обслуговування фінансових операцій. Обґрунтовується роль розрахунково-клірингових, торговельних, інформаційних та аудиторських систем у забезпеченні стабільності та прозорості транзакцій. Аналізується місце банківської системи у структурі ринку з виокремленням особливостей діяльності універсальних та спеціалізованих банків. Досліджується роль та класифікація небанківських фінансових установ (страхових компаній, кредитних спілок, лізингових та факторингових фірм).

Лк6 "Сегментарна структура ринку та грошовий ринок" (денна)

Вивчається сегментарна структура ринку за функціональними ознаками, включаючи взаємозв'язок та ключові відмінності між грошовим ринком, ринком капіталів та валютним ринком. Розглядається сутність та специфіка надання фінансових послуг на грошовому ринку як секторі короткострокових ліквідних активів. Характеризуються основні суб'єкти грошового ринку та ієрархія їхньої взаємодії під час здійснення операцій. Аналізуються інструменти грошового ринку, зокрема депозитні сертифікати, векселі та короткострокові облігації. Визначаються ключові функції грошового ринку та особливості потреб споживачів фінансових послуг у цьому сегменті.

С35 "Дослідження інфраструктури ринку фінансових послуг" (денна)

Мета завдання: вивчити механізми взаємодії торговельних та розрахункових систем на прикладі національних інституцій. Зміст роботи: 1. Аналіз тарифної політики та обсягів операцій депозитарних установ або фондових бірж. 2. Визначення ролі аудиторських та рейтингових компаній у забезпеченні стабільності транзакцій. 3. Формування висновків щодо якості інфраструктурного супроводу фінансових операцій в Україні.

С36 "Аналіз кон'юнктури грошового ринку" (денна)

Мета завдання: дослідити динаміку відсоткових ставок та ліквідності на грошовому ринку України. Зміст роботи: 1. Аналіз зміни облікової ставки НБУ та її впливу на ринкові котирування. 2. Вивчення попиту і пропозиції на ресурси через індикатори міжбанківського кредитного ринку. 3. Оцінка ефективності інструментів регулювання ліквідності, що застосовуються центральним банком.

Тема 4. Фінансові послуги на грошовому та кредитному ринках

Лк7 "Розрахункові та депозитні послуги на грошовому ринку" (денна)

Розглядається механізм обслуговування розрахункових операцій фінансовими посередниками як базовий елемент фінансової логістики. Аналізуються процеси розміщення капіталу у фінансово-кредитних установах та критерії вибору інструментів інвестування. Вивчається природа депозитних послуг, їх класифікація за термінами та умовами вилучення коштів. Характеризуються ощадні операції та специфіка послуг, що надаються інвестиційними фондами грошового ринку. Досліджуються операції з інструментами грошового ринку, зокрема з комерційними векселями та короткостроковими паперами.

Лк8 "Кредитні послуги банківських та небанківських установ" (денна)

Визначається сутність короткострокового кредитування та його значення для підтримання ліквідності суб'єктів господарювання. Аналізуються види банківських кредитів, включаючи особливості міжбанківського та міжфірмового кредитування. Досліджуються кредитні послуги небанківських фінансових інституцій та їхня специфіка порівняно з традиційним банківським кредитом. Висвітлюються особливості діяльності та послуги кредитних спілок, ломбардів та іпотечних компаній. Розкривається механізм надання спеціалізованих фінансових послуг, таких як факторинг та лізинг, у контексті кредитної підтримки бізнесу.

С37 "Аналіз депозитних послуг та ощадних операцій банку" (денна)

Мета завдання: дослідити підходи банку (на прикладі обраної установи) до формування ресурсної бази через депозитні продукти. Зміст роботи: 1. Оцінка обсягу та динаміки залучених коштів клієнтів за останні 3 роки. 2. Структурний аналіз депозитів за термінами, валютами та типами клієнтів. 3. Визначення середньої вартості залучення ресурсів та її порівняння з ринковими індикаторами.

С38 "Дослідження кредитних послуг небанківських фінансових установ" (денна)

Мета завдання: проаналізувати специфіку надання позик кредитними спілками або ломбардами (на вибір). Зміст роботи: 1.Визначення цільової аудиторії та переліку основних кредитних продуктів установи. 2. Розрахунок повної вартості кредиту з урахуванням усіх додаткових витрат та комісій. 3. Аналіз якості кредитного портфеля та рівня забезпеченості позик в обраній установі.

Тема 5. Фінансові послуги на валютному ринку

Лк9 "Валютні операції та строкові інструменти ринку" (денна)

Розкривається сутність та механізм здійснення конверсійних операцій на валютному ринку як основи міжнародного обміну капіталом. Аналізується ринок операцій СПОТ (SPOT) та особливості проведення розрахунків у режимі реального часу. Досліджуються операції на форвардному ринку та роль валютних ф'ючерсів як стандартних контрактів для страхування курсових ризиків. Вивчається специфіка застосування валютних опціонів та механізми проведення операцій СВОП (SWAP). Визначається роль валютного арбітражу у вирівнюванні цінових розбіжностей на різних сегментах світового валютного ринку. Обґрунтовується використання строкових фінансових інструментів як ефективних засобів управління валютними ризиками.

Лк10 "Міжнародні розрахунки та система фінансових гарантій" (денна)

Характеризуються основні форми міжнародних розрахунків та нормативно-правова база їх здійснення. Розглядаються технологічні особливості виконання банківських переказів, інкасових операцій та документарних акредитивів. Вивчається механізм розрахунків за допомогою блок-рахунків та принципи функціонування валютних клірингових систем. Аналізується сутність перейняття ризиків фінансовими інституціями при наданні гарантій за зобов'язаннями клієнтів. Досліджуються відмінності між державними гарантіями кредитів та гарантіями, що надаються банківськими і небанківськими установами.

С39 "Аналіз валютних операцій та інструментів хеджування" (денна)

Мета завдання: дослідити практику застосування валютних деривативів для управління ризиками. Зміст роботи: 1. Розрахунок вартості хеджування валютного ризику за допомогою форвардних та опціонних контрактів. 2. Порівняння ефективності операцій СПОТ та термінових угод для імпортера. 3. Формування висновків щодо доцільності використання валютних СВОПів у діяльності комерційного банку.

С310 "Оцінка ефективності документарних форм міжнародних розрахунків" (денна)

Мета завдання: дослідити підходи до мінімізації ризиків у зовнішньоекономічній діяльності через банківські послуги. Зміст роботи: 1. Порівняльний аналіз вартості та безпеки розрахунків за допомогою акредитива та інкасо. 2. Визначення ролі банківських гарантій у забезпеченні виконання зобов'язань контрагентами. 3. Висновки щодо вибору оптимальної форми розрахунків для конкретного зовнішньоторговельного кейсу.

Тема 6. Фінансові послуги на фондовому ринку

Лк11 "Емісійні, брокерські та строкові послуги на фондовому ринку" (денна)

Розглядається механізм фінансування та обслуговування операцій з емісії цінних паперів як основний спосіб залучення інвестиційного капіталу. Вивчається сутність та види андеррайтингу як комплексної послуги з підготовки, випуску та гарантування розміщення цінних паперів. Аналізуються посередницькі послуги при вкладанні капіталу в цінні папери, зокрема брокерська діяльність торговців. Досліджується природа та механізм здійснення строкових операцій з фондовими інструментами на спеціалізованих ф'ючерсних та опціонних біржах. Висвітлюється роль посередництва при кредитуванні цінними паперами (операції РЕПО) для забезпечення ліквідності учасників ринку.

Лк12 "Управління активами та інфраструктурне забезпечення фондового ринку" (денна)

Визначаються засади управління інвестиціями в цінні папери та професійного управління портфелями фінансових активів. Розкривається механізм довірчого управління (трасту) фінансовими активами клієнтів на засадах індивідуального підходу. Аналізуються схеми колективного інвестування через інвестиційні та пенсійні фонди як інструменти трансформації капіталу домогосподарств. Вивчається діяльність компаній з управління активами (КУА) та особливості формування портфелів фондів різного типу. Характеризуються фінансові послуги депозитарних установ, включаючи зберігання, облік прав власності та обслуговування обігу цінних паперів. Досліджується процес випуску та обігу депозитарних розписок як інструменту доступу на міжнародні фінансові ринки.

С311 "Аналіз емісійної діяльності та послуг андеррайтингу" (денна)

Мета завдання: дослідити процес виходу компанії на ринок капіталу через випуск цінних паперів. Зміст роботи: 1. Розрахунок витрат на організацію емісії (послуги андеррайтера, лістинг, юридичний супровід). 2. Аналіз структури підписки на цінні папери та результатів розміщення. 3. Оцінка ефективності залучення капіталу порівняно з альтернативними джерелами фінансування.

С312 "Оцінка діяльності інститутів колективного інвестування" (денна)

Мета завдання: дослідити стратегії управління активами на прикладі конкретного інвестиційного фонду. Зміст роботи: 1. Аналіз динаміки вартості чистих активів (ВЧА) та доходності сертифікатів фонду. 2. Дослідження структури інвестиційного портфеля за класами активів та галузями. 3. Оцінка відповідності портфеля вимогам законодавства щодо диверсифікації ризиків.

Тема 7. Фінансові послуги зі страхування та недержавного пенсійного забезпечення

Лк13 "Страхові послуги та інновації на страховому ринку" (денна)

Розглядаються загальні економічні та правові засади здійснення страхової діяльності в Україні відповідно до оновленого законодавства. Аналізується структура та динаміка страхового ринку, а також роль його ключових суб'єктів: страховиків, брокерів та агентів. Надається детальна класифікація видів страхових послуг у сферах особистого, майнового страхування та страхування відповідальності. Обґрунтовується роль перестраховування як необхідного інструменту забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страхових компаній. Досліджується вплив цифрової трансформації та технологій InsurTech на процеси андеррайтингу, продажу полісів та врегулювання збитків.

Лк14 "Недержавне пенсійне забезпечення та регуляторне середовище" (денна)

Розкривається економічна сутність та соціальне значення недержавного пенсійного забезпечення в межах багатокомпонентної пенсійної системи. Характеризуються види недержавних пенсійних фондів та особливості надання послуг з накопичення та виплати пенсійних коштів. Вивчається функціональна взаємодія між адміністраторами фондів, компаніями з управління активами та банками-зберігачами. Аналізуються механізми державного регулювання та нагляду за небанківським фінансовим сектором з боку Національного банку України. Визначаються вимоги до фінансового моніторингу та прозорості діяльності установ, що надають страхові та пенсійні послуги.

СЗ13 "Аналіз страхового портфеля та платоспроможності страховика" (денна)

Мета завдання: дослідити показники діяльності страхової компанії (на прикладі обраної установи). Зміст роботи: 1. Визначення обсягу страхових премій та виплат, розрахунок рівня виплат. 2. Аналіз структури страхового портфеля за видами страхування (авто, майно, життя). 3. Оцінка фінансової стійкості страховика через показники покриття страхових резервів активами.

СЗ14 "Моделювання послуг у системі недержавного пенсійного забезпечення" (денна)

Мета завдання: дослідити ефективність накопичувальних схем конкретного недержавного пенсійного фонду (НПФ). Зміст роботи: 1. Аналіз інвестиційної декларації НПФ та фактичної структури розміщення пенсійних резервів. 2. Розрахунок прогнозного розміру пенсійних виплат при різних сценаріях дохідності. 3. Формування висновків щодо надійності та привабливості послуг фонду для вкладників.

СЗ15 "Порівняльний аналіз програм добровільного страхування та пенсійного накопичення" (денна)

Мета завдання: дослідити підходи страхових компаній та недержавних пенсійних фондів (на прикладі обраних установ) у сфері надання послуг з довгострокового фінансового забезпечення. Зміст роботи полягає в визначенні та формуванні висновків щодо: 1. Умов накопичення та виплат: порівняння параметрів страхового поліса (life-страхування) та пенсійного контракту за показниками тривалості, регулярності внесків та механізмів отримання виплат (ануїтет або одноразова виплата). 2. Інвестиційної політики: аналіз структури активів, у які розміщуються кошти клієнтів (цінні папери, депозити, нерухомість), та оцінка історичної дохідності обраних установ за останні 3-5 років. 3. Рівня фінансового захисту: оцінка наявності та обсягу додаткових гарантій (наприклад, виплати при настанні нещасного випадку в межах страхового поліса) порівняно з чисто накопичувальною функцією пенсійного фонду.

Тема 8. Особливості взаємодії посередників на ринку фінансових послуг

Лк15 "Фінансова конвергенція та інтегровані структури та цифрові фінансові екосистеми" (денна)

Розкриваються теоретичні основи та еволюційні етапи взаємодії фінансових посередників у сучасній ринковій економіці. Аналізуються процеси фінансової інтеграції та конвергенції як стратегічні напрями розвитку фінансового посередництва. Досліджується діяльність фінансових конгломератів як складних інституційних утворень, що об'єднують різні види фінансового бізнесу. Вивчаються механізми функціонування банківсько-страхових груп (Bancassurance) та переваги поєднання банківських і страхових продуктів. Розглядаються особливості крос-секторального нагляду за діяльністю інтегрованих фінансових структур. Вивчаються засади формування та розвитку фінансових екосистем, що базуються на використанні єдиних цифрових платформ. Досліджується роль технологічного партнерства між традиційними фінансовими установами та FinTech-компаніями. Аналізуються переваги взаємодії посередників для кінцевих споживачів, зокрема через персоналізацію послуг та зниження трансакційних витрат.

С316 "Аналіз функціонування цифрових фінансових екосистем" (денна)

Мета завдання: дослідити клієнтський досвід та спектр послуг у межах цифрової платформи (на прикладі обраного необанку чи фінтех-проекту). Зміст роботи: 1. Порівняння переліку послуг екосистеми з традиційними банківськими продуктами. 2. Оцінка рівня інтеграції сторонніх сервісів (маркетплейси, оплата послуг, інвестиції) у застосунок. 3. Аналіз безпеки та прозорості надання послуг у цифровому середовищі.

С317 "Дослідження моделей фінансової конвергенції (на прикладі Bancassurance)" (денна)

Мета завдання: проаналізувати ефективність взаємодії банку та страхової компанії при створенні інтегрованих продуктів. Зміст роботи: 1. Визначення переліку спільних продуктів (наприклад, страхування позичальників) та каналів їх продажу. 2. Оцінка частки комісійного доходу банку від реалізації страхових послуг. 3. Висновки щодо переваг для клієнта від використання комплексного обслуговування.

С318 "Стратегічні альянси та партнерства на ринку фінансових послуг" (денна)

Мета завдання: дослідити механізми та ефективність кооперації між традиційними фінансовими інститутами та технологічними компаніями (FinTech) або іншими посередниками. Зміст роботи полягає в визначенні та формуванні висновків щодо: 1. Моделі партнерства: ідентифікація типу взаємодії (біла етикетка (White Label), агентська схема, стратегічний альянс чи створення спільного підприємства) на прикладі конкретного кейсу (наприклад, співпраця банку з платіжною системою або маркетплейсом). 2. Синергетичного ефекту: аналіз розширення клієнтської бази, диверсифікації джерел доходу та оптимізації операційних витрат, що виникають внаслідок інтеграції послуг різних посередників. 3. Ризиків та бар'єрів взаємодії: оцінка потенційних загроз для кібербезпеки, конфліктів у сфері захисту персональних даних та складнощів технологічної інтеграції платформ обраних партнерів.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Навчання на основі досліджень (RBL)
-----	-------------------------------------

МН2	Лекційне навчання
МН3	Кейс-орієнтоване навчання
МН4	Самостійне навчання

Лекції надають студентам матеріали з теорії і практики організації ринку фінансових послуг, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН 1, РН 3). Лекції доповнюються практичними заняттями, що закріплюють у студентів вміння аналізувати та оцінювати фінансові послуги; визначати особливості їх надання різними суб'єктами ринку фінансових послуг (РН 1, РН 2, РН3). Практичні заняття побудовані з використанням методів навчальних дискусій (дебатів), аналізу конкретних ситуацій (case-study). Самостійному навчанню сприятиме виконання індивідуального комплексного аналітичного завдання за видами фінансових послуг (РН 1, РН 2, РН 3). Навчання на основі досліджень відбувається під час виконання та захисту курсової роботи, що сприяє формуванню навичок самостійного проведення досліджень, критичного та аналітичного мислення, що дозволить студентам формулювати обґрунтовані висновки про стан та перспективи вирішення ключових питань з теми дослідження (РН1-РН3).

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка курсової роботи
НД2	Інтерактивні лекції
НД3	Виконання індивідуальних розрахунково-аналітичних завдань
НД4	Підготовка до поточного контролю

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$21 \leq RD < 59$
Можливе одноразове повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 20$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок

МФО1 Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення.	Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ, презентація своїх результатів, обговорення в групі та коментарі викладача	Протягом семестру	На практичному занятті
МФО2 Дискусії на відкриті проблемні питання	Самостійна підготовка студентами за проблемними питаннями, обговорення дискусійних питань на практичному занятті у групах	Протягом семестру	На практичному занятті
МФО3 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Опитування з метою розуміння рівня засвоєння лекційного матеріалу	Протягом семестру	На практичному занятті

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Поточні контрольні роботи	Поточний тестовий контроль в кінці вивчення кожної теми	Протягом семестру	Зворотний зв'язок через Міх
МСО2 Звіт за результатами виконання практичних робіт	Звіти надсилаються за запропонованим шаблоном у Міх	Виконуються протягом семестру	Зворотний зв'язок через
МСО3 Написання та захист курсової роботи	Перевірка здобутих теоретичних знань і набутих практичних навичок з аналізу спектру фінансових послуг та продуктів фінансових установ	16	оцінювання написання та захисту курсової роботи
МСО4 Підсумковий контроль: екзамен	теоретичні та практичні завдання	сесія	оцінка результатів іспиту

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		100 балів	
МСО1. Поточні контрольні роботи		20	
2x10		20	Ні
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт		40	
8x5		40	Ні
МСО4. Підсумковий контроль: екзамен		40	
		40	Ні

Курсова робота:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		100 балів	
МСО3. Написання та захист курсової роботи		100	
		100	Ні

Всього за результатами сумативного оцінювання під час навчальних занять студент може отримати 60 балів. Форма підсумкового контролю - іспит (40 балів). Студент допускається до іспиту за умови виконання визначених видів робіт, що формують оцінку. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни написання іспиту є обов'язковим. В рамках вивчення дисципліни існує можливість перезарахування балів за МСО на основі наданих сертифікатів про проходження масових онлайн-курсів курсів на різних платформах (Coursera, edX, Prometheus, ВУМ, «Дія.Бізнес» та ін.) /семінарів/стажувань/та ін. Перезарахування здійснюється на основі чинного Порядку визнання результатів неформального та/або інформального навчання СумДУ (наказ №0708-І від 25.10.2022) <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=e0157334-6554-ed11-95f4-d4856459ca35&kind=1&version=1744801386505>».

Регламент оцінювання курсової роботи: а) оцінювання змістовних аспектів виконання курсової - 50 балів: теоретична цінність одержаних результатів - 20 балів, практична цінність одержаних результатів - 20 балів, відповідність вимогам вступу, висновків, списку літератури та додатків - 10 балів; б) оцінювання організаційних аспектів виконання курсової роботи - 20 балів: додержання графіку виконання курсової роботи - 5 балів, якість оформлення звіту - 10 балів, наявність логічної послідовності і наукового стилю викладення матеріалу - 5 балів; в) оцінювання захисту курсової роботи - 30 балів: наявність та якість презентації - 5 балів, розуміння теоретичних основ теми дослідження - 10 балів, ступінь володіння практичними аспектами теми дослідження - 10 балів, Спроможність аргументувати власну точку зору щодо проблем та шляхів їх вирішення за даною роботою -

5 балів.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН4	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Слав'юк Н. Р., Глущенко С. В. Ринок фінансових послуг : навчальний посібник. Київ : НаУКМА, 2022, 206 с.
2	Ринок фінансових послуг: навч. посібник. / укл. О.В. Третьякова., В.М. Харабара., Р.І. Грешко. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. 118 с.
3	Коваленко Ю. Економіка фінансового сектору. Центр навчальної літератури, 2020. 320 с.
Допоміжна література	
1	Greenbaum S. I., Thakor A. V., Boot A. Contemporary Financial Intermediation. 5th ed. London : Academic Press, 2026. 512 p.
2	Saunders A., Cornett M. M., Erhemjants O. Financial Markets and Institutions. 9th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2024. 800 p.
3	Семенов А. Ю. Сутність, ознаки та концептуальна модель надання фінансових послуг. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, вересень 2021. № 22 (50). С. 66–74. DOI: 10.25264/2311-5149-2021-22(50)-66-74.
3	The Digital Disruption of Financial Services: International Perspectives / ed. by E. Lechman, A. Marszk. London : Routledge, 2023. 284 p. (Routledge Studies in the Modern World Economy).
4	Семенов А. Ю. Порівняльний аналіз економічної сутності традиційних та фінансових послуг. Проблеми системного підходу в економіці. 2021. №4(84). С. 27–36. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-4-4 .
5	Ринок фінансових послуг : навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / укладач М. В. Іващенко. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 88 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	

6	Національний банк України : офіційне інтернет-представництво. URL: https://bank.gov.ua (дата звернення: 03.02.2026). Основне джерело для аналізу банківського та небанківського фінансового секторів України, містить звіти про фінансову стабільність та статистичні дані.
7	OECD. Financial markets : website. URL: https://www.oecd.org/en/topics/financial-markets.html (accessed: 03.02.2026). Ресурс Організації економічного співробітництва та розвитку, що містить глобальні дані про ринки капіталу, пенсійні системи та вплив штучного інтелекту на фінанси.
8	World Bank Open Knowledge Repository : website. URL: https://openknowledge.worldbank.org (accessed: 03.02.2026). Відкрита база досліджень Світового банку, що включає флагманські доповіді (наприклад, Global Findex) щодо фінансової інклюзії та розвитку ринків, що розвиваються.
9	Міністерство фінансів України. Інформація для інвесторів : офіційний вебсайт. URL: https://mof.gov.ua/uk/informacija-dlja-investoriv (дата звернення: 03.02.2026). Джерело оперативної інформації про державний борг, аукціони ОВДП та фінансування державного бюджету.
10	LSEG Workspace (formerly Refinitiv Eikon) : website. URL: https://www.lseg.com/en/data-analytics (accessed: 03.02.2026). Професійна платформа (наступник Eikon), яка є стандартом для моніторингу міжнародних фінансових ринків, котирувань та новин Reuters у реальному часі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Програма навчальної дисципліни	Усього годин	Навчальна робота, аудиторних годин				Самостійна робота здобувача вищої освіти за видами, годин					
			Усього, ауд. год.	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи	Усього, год.	Самостійне опрацювання матеріалу	Підготовка до практичних занять	Підготовка до лабораторних робіт	Підготовка до контрольних заходів	Виконання самостійних позааудиторних завдань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
денна форма навчання												
1	Ринок фінансових послуг та його роль в економіці	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
2	Суб'єкти ринку фінансових послуг	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
3	Структура ринку фінансових послуг	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
4	Фінансові послуги на грошовому та кредитному ринках	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
5	Фінансові послуги на валютному ринку	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
6	Фінансові послуги на фондовому ринку	10	8	4	4	0	2	1	1	0	0	0
7	Фінансові послуги зі страхування та недержавного пенсійного забезпечення	12.5	10	4	6	0	2.5	1	1.5	0	0	0
8	Особливості взаємодії посередників на ринку фінансових послуг	10	8	2	6	0	2	0.5	1.5	0	0	0
Контрольні заходи												
1	екзамен	30	0	0	0	0	30	0	0	0	30	0
Індивідуальні завдання												
1	курсова робота	30	0	0	0	0	30	0	0	0	0	30
2	інші індивідуальні завдання	7.5	0	0	0	0	7.5	0	0	0	0	7.5
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>66</i>	<i>30</i>	<i>36</i>	<i>0</i>	<i>84</i>	<i>7.5</i>	<i>9</i>	<i>0</i>	<i>30</i>	<i>37.5</i>